

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Maurittii Gudeni Historia Erfurtensis Ab Vrbe Condita Ad Reductam

Gudenus, Johann Moritz von

Erfurti, 1675

I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11903

HISTORIA ERFVRTENSIS LIBER II.

I.
*Motus civi-
les & eorū
causæ.*

*Patriciorū
Erfurtenfiū
insolentia.*

*Plebis con-
tra eos que-
relæ.*

Vix Hostis Urbem reliquerat, & interni motus oriuntur. † Hactenus penes Patricios curia fuerat: diximus enim Wilhelmum, cum primò Thuringiam à Cæsare accepisset, nobiles introduxisse, aliis in Urbibus, aliis in pagis ad defensionem terræ locatis, illis insuper jura magistratus præsertim à Gerhardo concessa, quæ hic Erfordiæ in hæc usque tempora conservarant. Sed † cura insolentius imperarent, privatis carceribus sævirent, & civis quidam ab ocreato nobili calcaribus concitaretur, alius transfoderetur cultro, plebs per hæc bella assueta armis in patricios conjurata: (a) Non † se pro concivibus, sed pro servis haberi conquesta: proventus Urbis non Reip. salutis, sed nobilium luxuriæ destinari. Domi & in Curia omnia ex libidine agi, nec plebem de Reip. negotiis quicquam rescire, nisi cum vel dare pecunias, vel se hosti objicere debeat. Æquum esse civilis societatis onera communibus honoribus rependi. Deligendos igitur

(a) Fusè MS. Erfordie Chronica.

igitur de plebe, qui patricios in curia ob-
servent, & cum iis Remp. moderentur.

* Appropinquavit interim ille dies, quo * MCCCX.

Senatus de novo eligitur. Convenerant
jam ij, quibus electionis jus compete-
bat.

Plebs † non agendam rem suam rata, Cu-
riam obsedit, nec publicari Senatum no-
vum, nec evacuare curiam voluit, nisi

*Plebs curiam
obsidet.*

quidam ex plebe in consilium adoptaren-
tur. Viliores minas addebant, frustra

Patricii deliberandi tempus petunt. Mis-
sis hinc inde Legatis, demum in hoc con-
ventum est: Eligeret plebs tribunos †

*Eliguntur
tribuni ple-
bis.*

quatuor, qui ad januam aulae senatoriae se-
derent, acta senatus observarent, inter-
cedendi potestate, non definiendi uteren-
tur, remisit de impetu plebs, & nomina-
tis de numero suo Quatuorviris Senatus

proclamatus est. Statim † plebs tribunis
suis literas ad senatum, in quibus desideria

*Postulata
plebis per
tribunos.*

sua exposuerat, tradit: Civitati pacem pro-
curaret, vel æqualia indiceret belli one-
ra. Manubiae venderentur in foro, pre-
tium fisco cederet, super necessitatibus

Urbis senatus, non pauci deliberarent, qua-
tuor viros à civibus ad senatum missos

promptè audiret. Literas hasce senatus,
† postea etiam Petrus Elector confirmavit,

*Quatuor li-
terarum ini-
tium.*

(a) tam sanctas posteris, ut singulis Quatuor-
viris sub initium electionis traderentur in

pixide, hique quasi sanctum civitatis inte-
gro

(a) Extant in Originali, easdem Erfurtenses typis, ast suppressâ Ele-
ctoris confirmatione, divulgant.

gro anno custodirent. Hinc solenne quatuor literarum nomen. Hoc est illud institutum Quatuorvirorum, quorum potestas ad exemplum tribunitiæ Romanæ paulatim crevit, ut quoad præcedentiam consulatui quidem cederet, verum quoad imperium omnibus prævaluerit.

Patricii aboleretur tribunos conatur Mittunt legatos Moguntiam. Idem plebs facit.

Oratio Legati Patriciorum ad Electorem.

Ægerrimè tulerunt hoc Patricii, ne quicquam intermiserunt, quo plebejus hic Magistratus aboleretur. Missi octo senatores † Moguntiam, qui Patriciorum causam apud Electorem agerent. Non potuit hæc legatio plebem latere, quæ suorum aliquos illicò submisit, † ut celerimis itineribus priores adæquarent, ne prius occuparetur animus Aulæ, sicque persuasa opinio eradicanda, & implantanda alia duplicato labore veniret. Circà idem tempus Moguntia adfuit partium Legati. Non latuit Electorem, quid hæctenus Erfurti actum, ideò facillè, quæ adventantium essent studia, collegit, placuit simul admittere, quo melius utriusque factionis justitiam intelligeret. Patriciorum Orator primus verbosâ oratione Electorem alloquebatur, † non quasi suam sed Moguntia causam ageret: *Venire se ad ea officia præstanda, quæ ante plura sæcula Moguntina Sedes majoribus imposuerit. Cumque ministri Reip. munus in advertendis periculis potissimum versatur, & si majora sint ea, quam ut propriis viribus declinare possit, Domino suo necessitatem referat, se fidelitatis avitæ anemores præsentissima mala, & interitum, quem*

repellit

rebellis vulgi seditio Erfordiae minetur, ad Electorem
 deferre, nec se Archiepiscopo molestos esse voluisse,
 nisi impares essent ferociae plebis. Non dubitare qui-
 dem iniquitatem rei jam tum Electori delatam, sed
 cum famae & referentium fides negotii veritatem saepe
 corrumpant, insuper praesens malum praesentia reme-
 dia expectet, à Senatu & Patriciis se huc missos, ut
 facti seriem Domino exponant. Nec rem altius repe-
 rendam, cum notum sit majores suos à Wilhelmo Ar-
 chiEpiscopo, quasi Coloniam Erfurtum deductos, ut
 urbi consilio pariter, & armis praesent, quod omni-
 bus viribus haecenus praestiterint, nec unquam nisi sub
 Conrado I. ac sub Sigefrido vi majori ab omnibus deser-
 tos, cessisse: Notiora esse pericula, & fortunarum
 jacturas, quam ut narrari debeant; necdum abster-
 sum sudorem nuperorum bellorum, ex quibus haec mi-
 seria dimanet. Vicinos Vrbi libertatem, Moguntiae
 urbem invidere, nihil haecenus non egisse, quo filiam
 ab obedientia S. Matris abstraherent, ac servitutem
 suae manarent. Inde in singulos annos bella, in
 quibus cum plebem suam, & de vulgo cives armare
 debuerint, armis assuetos, numerum, & vires,
 quibus patribus praevalent, didicisse. Hinc insolentiam,
 ut contra praescriptum S. Sedis etiam in Sena-
 tum legi velint, atque nuper cum senatus more majo-
 rum eligeretur, obsederint curiam, gravibus minis
 Quatuor viros ex plebe molestissimos censors senatui ob-
 truserint. Hos esse qui numerosam plebis favore po-
 tentiam omnem occupaturi, & Moguntiae superiorita-
 tem inversuri sint. Non se motibus hisce, sed in Pa-
 triciorum attritis rebus Moguntiam peti, neque praedicam
 haec mala, sed praesentia esse. An enim fidelitatem
 expectet Elector à mobili plebe, & cui licere videntur,

quæ potest? an custodem legum futurâ, & Reip. quæ contra
 leges Remp. invadat? suspectam rem haberi, per
 multum flagitare, quæ per judicem debeant. *Le-*
 // *v* fuisse nuper prodômum hujus tragœdiæ, dum Clerum
 spoliavit, quam nunc ulterius continuet atroci exitu
 finiendam, nisi maturioribus remediis abrumpatur.
 Unum igitur esse, quod non tam petant, quam ob
 commoda Sedis præstari debeat: Abrogandos esse
 tribunos plebis violenter creatos, quod si negetur, Mo-
 guntia salutem negari. Promptos ad obsequia Patri-
 cios, quibus in hac justa causa abundè animi, dum sa-
 opis consequantur. Ageret Elector, atq; majorum
 vestigiis insisteret: fuisse hæcenus matri & filia sanctis-
 smam pietatem, & perpetua invicem auxilia, fas non
 esse tantæ gloriæ exempla in maximi nominis Archi-
 piscopo deficere nec difficile fore remedium; ipsam
 plebem suas in factiones divisam adhuc sine capite erra-
 re, se cum numero armatorum destituantur, pecuniis
 affuturos, utq; Elector, sub quo sarta, teclaq; liber-
 tas hæcenus perstitisset, animi promptitudinem vide-
 ret, munus se, quingentarum marcarum argenti affer-
 re, verum non munus, sed debitum, neq; hoc, sed
 debiti arrham tantum, & confessionem. Confidere
 igitur se, cum absq; iis, quæ dicta sunt, etiam li-
 bertas nobilium, plebej in Senatu non patiatur, &
 Electoris æquitas ac fides adversus illorum libertatem
 nihil toleret, uno eodemq; beneficio Coloniam & Ar-
 chiEpiscopatum suum Electorem adjuturum. Impa-
 tienter hæc plebis Orator auscultavit, & do-
 nec & ipsi loquendi tempus indulgeretur:
 Venimus, ait, tanto animo instructi, quanto de-
 pressi superbissimo dominatu Patriciorum, qui ex am-
 plissimis quondam rebus nihil præter earum memoriam
 nobis

Oratio Le-
 gati plebis.

nobis reliquerunt. *Ceterum Elector & Domine, eam de Clementia tua fiduciam suscepimus, te preces nostras, & vota auditurum; cognitis autem malis, nos jam illis exemptos arbitrabimur. Illud sine justa commotione refutare non possumus, quod sua commoda sub specie publicæ utilitatis commendent, cum tamen publicæ calamitatis auctores satis ostendant publica mala. Ecce filiam Erfordiam matri sistimus, quæ multa hæctenus passa, quod matris vigilantiam Patriciorum libido intervertit, nec enim hi matris imperium exercent, sed prostituunt, dum ad sua, non ad publica bona abutuntur; Argentum illi, nos filiam offerimus, patriciorum injuriis pauperem, à qua pia mater nihil præter obsequium expectet. Verum & illi non sua, sed sudorem nostrum offerunt, violentiis & peculatu nobis expressum. Rebellionis accusamur & violenti ambitus, vis etiam majoris in illos, quos in præsidium à majoribus accepimus? ast nos tyrannidem, non obsequium detestamur. Illi dum patriis legibus sua crudelitatis ingenia, atque libidinem cohibuerunt, obediens fuimus ad justa imperia: testantur id sanguinolenta bella, quibus fortunas nostras, & aliquot millia civium impendimus. Sed postquam raptores potius, quam tutores urbis egerunt, quis invidet, si pessimæ administrationis non suspectis tantum, sed convictis, ex iis censores adjungamus, in quorum fortunas debachantur. At non impetu, sed auctoritate judicis remedium fuisse querendum ajunt? si quid in modo erratum, non in Patricios, sed in Clementiam tuam peccavimus, Elector, hoc sanguine nostro, pro incolunitate tua expiaturi; erroris hujus defensionem in sola confessione ponimus. Faciendum aliquid fuit ex tempore, ubi in morâ periculum. Indulgebitur in-*

Super justæ indignationi, quam ex immani Patriciorum sævitia concepimus, à quibus non ut cives, sed servi tractamur, imò crudelius in nos sævitur, pari in jumenta atrocitate: nam quæ calcaria pro excitandis hostes æquis à majoribus acceperunt, illi domi nobilibus admovent. Quis Deum immortalem his in injuriis moderamen expectet! tuos se milites jactant, tuumq; magistratum, sed augment querelarum nostrarum momentum: is enim tuus miles, quem in hostem destinaverant majores, dudum neglectâ militiæ disciplinâ, nostrum in sanguinem violentas manus convertit. An tuus ille magistratus est, qui non sequitur potestatis à te datæ lege? crede, Elector, adultior jam Colonia suis commodis studet, ac cum fortitudine primam fidem dudum deposuit. Fraudes sunt, quod suo imperio S. Sedis superioritatem annectunt, illi, qui nullam occasionem excutiendæ matris prætermittunt. Experta hoc vidua nuper, & Schismatibus afflicta Moguntia; tunc enim omnia pro libidine à senatu acta, indicta bella, pactæ paces, inita fœdera, & reliqua majestatis jura inconsultâ Sede exercita. Illud autem calumniâ est, quod spolia Clericorum plebi imputent: interfuerunt aliqui de plebe, sequiores, & illi non obscuro licentiæ signo ad facinus instigati; sat erat virum Senatui, quibus hos motus præveniret, nisi invidiam, quâ Moguntiam odit, in Clerum maluisset effundere. Contrâ Moguntiam Patricii multum possunt, dum nunquam in communi adversus eam odio fœderibus, & sociis destituentur. Refrenanda ergo hæc licentiâ; ast pro pientissima matre Patriciis Domi infirmis nulla nisi in plebe arma supersunt. Hæc ad hodiernum diem matri filiam stiterunt, Patriciis non nisi inanem verborum pompam addentibus. Cum ergo

ergo præteritorum, & tuorum temporum, non tua, Elector, nec Sedis mala, aliter, quam in scaturigine suffocari possint, Patriciorum insolentia refrenanda veniet. Habebis autem ô Sancta Mater, tot felicitatis tuæ defensores, quot sunt Erfordiae, socordes Patricios excipias, armata dextera. Elector Petrus † rerum, & anteaكتورum gnarus, non levandam statim Urbem censuit, quæ culpâ suâ ceciderat. Reverterentur, ait ad suos deputati, se Consiliarios, qui & in rei veritatem inquirerent, & aptarent media submissurum. Interim † ut invidia plebis evitaretur, & amplior decidendi libertas superesset, servare donum Patricii jubebantur.

ArchiEpiscopus † momenta diffensionis Consilio suo tradit: apprehenditur statim arduam rem esse, quam in commoda Sedis, & Urbis vertere possit, ac debeat Moguntia: Eò hæctenus Patricios civitatis viribus abusos, ut non nisi precarium Moguntiaë obsequium præstiterint, quasi non ministeriali, sed proprio jure civitati præessent. Oligarchicis ergo molitionibus potentiam plebis objiciendam; solis quidem Patriciis à majoribus Urbis custodiam esse creditam, sed utilitate hoc exigente, quæ cum diversum hodiè suadeat, aliis legibus opus esse. Patriciis, & plebi dissimulari posse; cumq; vires & arma plebi adsint, hujus favorem ambiendum. Neutrius partis fidem Moguntiaë satis probari, vinculari tamen ambas,

negueant.

Responsum
Electoris.

Dona à Patriciis oblata recusat.

III.

Super reâ momento deliberat.